

Strasbourg, adoptat la 22 martie 2013
Publicat la 3 aprilie 2013

Public
Greco RC-III (2013) md

Runda a treia de evaluare

Raport de conformitate cu privire la Republica Moldova

„Incriminări (ETS 173 și 191, GPC 2)”

„Transparența finanțării partidelor”

Adoptat de GRECO
la a 59-a Reuniune Plenară
(Strasbourg, 18-22 martie 2013)

I. INTRODUCERE

1. Raportul de conformitate evaluează măsurile întreprinse de autoritățile Republicii Moldova pentru a implementa cele 17 recomandări emise în Raportul celei de-a treia runde de evaluare a Republicii Moldova (vezi paragraful 2), acoperind două teme distincte și anume:
 - Tema I – Incriminări: Articolele 1a și 1b, 2-12, 15-17, 19.1 din Convenția penală privind corupția (ETS 173), articolele 1-6 din Protocolul său adițional (ETS 191) și Principiul Director 2 (incriminarea corupției).
 - Tema II – Transparența finanțării partidelor politice: Articolele 8, 11, 12, 13b, 14 și 16 din Recomandarea Rec (2003)4 despre Regulile privind regulile comune contra corupției în finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, și - mai general - Principiul Director 15 (finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale).
2. Raportul de evaluare la runda 3 a fost adoptat la a 50-a Reuniune Plenară a GRECO (1 aprilie 2011) și a fost făcut public la 6 aprilie 2011, ca urmare a autorizării Republicii Moldova (Greco Eval III Rep (2010), Tema I și Tema II).
3. După cum se cere în Regulamentul intern al GRECO, autoritățile moldovenești au prezentat un raport de situație despre măsurile întreprinse pentru a implementa recomandările. Raportul a fost primit la data de 5 noiembrie 2012 și a servit drept bază pentru raportul de conformitate.
4. GRECO a selectat Belgia și Luxemburgul pentru a desemna raportori pentru procedura de evaluare a conformității. Raportorii desemnați au fost domnul Frederik DECRUYENARE, din partea Belgiei și doamna Doris WOLTZ, din partea Luxemburgului. Ei au fost asistați de Secretariatul GRECO în procesul de elaborare a raportului de conformitate.
5. Raportul de conformitate evaluează individual implementarea fiecărei recomandări conținute în raportul de evaluare și stabilește o apreciere de ansamblu a nivelului de conformitate a statului cu aceste recomandări. Implementarea oricărei recomandări restante (parțial sau deloc implementată) va fi evaluată în baza unui alt raport de situație, care urmează a fi prezentat de către autoritățile moldovenești în termen de 18 luni de la adoptarea prezentului Raport de Conformitate.

II. ANALIZĂ

Tema I: Incriminări

6. Se reamintește, că În Raportul său de Evaluare GRECO a adresat 8 recomandări pentru Republica Moldova cu privire la Tema I. Conformitatea cu aceste recomandări este analizată mai jos.
7. Autoritățile Republicii Moldova declară că pentru a se conforma cu recomandările GRECO, aceasta a modificat Codul Penal (CP) prin Legea nr. 245 din 2 decembrie 2011, care a intrat în vigoare la 3 februarie 2012, și Legea nr. 78 din 12 aprilie 2012, care a intrat în vigoare la 25 mai 2012. Aceste modificări se referă în special la definițiile posibilelor autori ai actelor de corupție („persoană cu funcție de răspundere” și „persoană publică străină și funcționari publici internaționali”), ce se conțin în articolele 123 și 123¹ din CP, și definirea infracțiunilor de corupere

activă și pasivă în sectorul public (ce se conțin în articolele 324 și 325 din CP), și în sectorul privat (articolele 333 și 334 din CP) și traficul de influență (articolul 326 din CP).

Recomandarea i.

8. *GRECO a recomandat de a lua măsurile legislative necesare pentru ca corupția activă și pasivă a tuturor categoriilor de agenți publici (în sensul Convenției penale privind corupția STE 173) să fie incriminate penal, inclusiv actele de corupție a tuturor funcționarilor, care cad sub incidența legii privind funcția publică, cât și a celor, care nu exercită funcții de autoritate publică sau de gestiune administrativă, de dispoziție sau organizare economică.*
9. Autoritățile susțin că prin Legea nr. 245 din 2 decembrie 2011 a fost modificat articolul 123 din CP, care este în prezent intitulat „Persoana cu funcție de răspundere, persoana publică și persoana cu funcție de demnitate publică”. În timp ce alineatul (1) al acestui articol „persoană cu funcție de răspundere” este neschimbat, alineatul (2) introduce o categorie nouă, cea de „persoană publică”. Articolele 324 și 325 din CP se referă acum la această categorie nouă, atunci când definește posibii autori ai actelor de corupere. Autoritățile specifică că conceptul de „persoană publică” este autonom și separat de cel de „persoană cu funcție de răspundere”. În conformitate cu nota explicativă la proiectul de lege, un astfel de concept nou ar trebui să răspundă exigențelor normelor internaționale privind combaterea corupției, în special cele stabilite în Convenția penală privind corupția. În cele din urmă, alineatul (3), articolul 123 din CP definește noua categorie de „persoană cu funcție de demnitate publică”, care este o sub-categorie a „persoanelor publice”¹; conform alineatului (3a) al art. 324 și al. (3a¹) al art. 325 din CP modificate, corupția activă și cea pasivă săvârșite de „persoane cu funcție de demnitate publică” constituie deci o infracțiune de corupție în circumstanțe agravante. Autoritățile au declarat de asemenea că articolul 330 din CP cu privire la acceptarea recompenselor ilicite de către un funcționar public, care enumera anumite categorii de persoane, care până la reformă nu cădeau sub incidența dispozițiilor privind corupția, a fost abrogat. Articolul 123 din CP în redacția modificată stipulează:

Articolul 123 al CP: Persoana cu funcție de răspundere, persoana publică și persoana cu funcție de demnitate publică

(1) Prin persoană cu funcție de răspundere se înțelege persoana căreia, într-o întreprindere, instituție, organizație de stat sau a administrației publice locale ori într-o subdiviziune a lor, i se acordă, permanent sau provizoriu, prin stipularea legii, prin numire, alegere sau în virtutea unei însărcinări, anumite drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor autorității publice sau a acțiunilor administrative de dispoziție ori organizatorico-economice.

(2) Prin persoană publică se înțelege: funcționarul public, inclusiv funcționarul public cu statut special (colaboratorul serviciului diplomatic, al serviciului vamal, al organelor apărării, securității naționale și ordinii publice, altă persoană care deține grade speciale sau militare); angajatul autorităților publice autonome sau de reglementare, al întreprinderilor de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public; angajatul din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică; persoana autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public.

(3) Prin persoană cu funcție de demnitate publică se înțelege: persoana al cărei mod de numire

¹Întru interpretarea acestei legi, autoritățile se referă de asemenea la Studiul „Subiectul infracțiunilor prevăzute în capitolele XV și XVI din partea specială a Codului Penal” din decembrie 2012, autorul căruia, Ruslan Popov, este în prezent procuror, al Procuraturii Anticorupție (studiu aprobat la Catedra de științe penale din cadrul Universității de Studii Europene din Moldova).

sau de alegere este reglementat de Constituția Republicii Moldova sau care este investită în funcție, prin numire sau prin alegere, de către Parlament, Președintele Republicii Moldova sau Guvern, în condițiile legii; consilierul local; deputatul în Adunarea Populară a Găgăuziei; persoana căreia persoana cu funcție de demnitate publică i-a delegat împuternicirile sale.

10. Autoritățile moldovenești indică asupra faptului că urmare a acestor amendamente conceptul de „persoană publică” – care, în conformitate cu articolele 324 și 325 ale CP, poate fi trasă la răspundere pentru acte de corupție – include orice persoană care are statut de agent public (fie că este un simplu doctor, profesor, funcționar public sau ministru, judecător, deputat etc.) și în același context, autoritățile se referă anume la elementul „angajat... al oricărei persoane juridice de drept public” din definiția acestui concept în articolul 123 al. (2) din CP.
11. GRECO ia act de informația oferită, conform căreia posibili autori ai actelor de corupție sunt incluși în categoria nouă, și anume, cea de „persoană publică”, care cuprinde orice funcționar și angajat din sectorul public. Prin urmare, autoritățile au luat în considerare principala problemă pe care s-a bazat recomandarea, și anume, caracterul restrictiv al „funcțiilor autorității publice sau a acțiunilor administrative-de dispoziție ori organizatorico-economice” cuprinse în definiția de „persoană cu funcție de răspundere”, care în versiunea nouă a legislației nu mai este determinantă pentru câmpul de aplicare a prevederilor cu privire la corupție.
12. GRECO concluzionează că recomandarea i a fost implementată în mod satisfăcător.
Recomandarea ii.
13. *GRECO a recomandat de a lua măsurile legislative necesare pentru a garanta că corupția activă și pasivă a agenților publici străini, a membrilor adunărilor publice străine, a funcționarilor internaționali, ai membrilor adunărilor parlamentare internaționale, cât și judecătorii și agenții curților internaționale să fie explicit incriminate conform articolelor 5,6,9,10 și 11 din Convenția penală privind corupția (STE 173).*
14. Autoritățile din Republica Moldova declară că prin Legea nr. 245 din 2 decembrie 2011 a fost introdus în Codul Penal articolul 123¹, care în al. (1) definește statutul „persoanei publice străine” și în al. (2) - cel al „funcționarului internațional”. Aceste categorii de persoane sunt incluse în dispozițiile privind corupția din articolele 324 și 325 din CP. În mod special, „persoanele publice străine” sunt incluse în definiția generală a infracțiunilor de corupție (al. (1) din art. 324, 325 CP), iar „funcționarii internaționali” este o circumstanță agravantă în prevederile privind infracțiunile de corupție (articolul 324, al. (2a¹) și articolul 325 al. (3a¹) CP). Articolul 123¹ din CP are următorul conținut:

Articolul 123¹ al CP: Persoana publică străină și funcționarul internațional

(1) Prin persoană publică străină se înțelege: orice persoană, numită sau aleasă, care deține un mandat legislativ, executiv, administrativ sau judiciar al unui stat străin; persoana care exercită o funcție publică pentru un stat străin, inclusiv pentru un organ public sau o întreprindere publică străină; persoana care exercită funcția de jurat în cadrul sistemului judiciar al unui stat străin.

(2) Prin funcționar internațional se înțelege: funcționarul unei organizații publice internaționale ori supranaționale sau orice persoană autorizată de o astfel de organizație să acționeze în numele ei; membrul unei adunări parlamentare a unei organizații internaționale ori supranaționale; orice persoană care exercită funcții judiciare în cadrul unei curți internaționale, inclusiv persoana cu atribuții de grefă.

15. GRECO notează că incriminarea corupției s-a extins în mod expres asupra agenților publici străini și membrilor assembleelor publice străine, precum și asupra funcționarilor internaționali, membrilor adunărilor parlamentare internaționale, judecători și funcționari din instanțele de judecată internaționale.
16. GRECO concluzionează că recomandarea ii a fost implementată în mod satisfăcător.
- Recomandarea iii.
17. *GRECO a recomandat de a incrimina în mod explicit corupția pasivă și activă a arbitrilor naționali și străini, cât și a juraților străini conform articolelor 4 și 6 din Protocolul adițional la Convenția penală privind corupția (STE 191)*
18. Autoritățile susțin că prin Legea nr. 78 din 12 aprilie 2012 au fost modificate prevederile cu privire la coruperea activă și pasivă în sectorul privat, și anume articolele 333 și 334 din CP, în așa fel încât să includă „arbitrii aleși sau numiți să soluționeze prin arbitraj un litigiu”. Autoritățile adaugă că conform notei explicative la Legea nr. 78, această modificare a fost făcută ca răspuns la recomandarea GRECO, iar conceptul de arbitru folosit în aceste prevederi include arbitri naționali și străini. Prevederile modificate au următorul conținut:

Articolul 333 al CP: Luarea de mită

(1) Pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de către un arbitru ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală sau care lucrează pentru o astfel de organizație de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, sau acceptarea ofertei ori promisiunii acestora pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia

se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 1500 unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani. (...)

Articolul 334 al CP: Darea de mită

(1) Promisiunea, oferirea sau darea, personal sau prin mijlocitor, unui arbitru ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, unei persoane care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală sau care lucrează pentru o astfel de organizație de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia

se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 1000 unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 1000 la 2500 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate. (...)

19. Referitor la jurații străini, autoritățile fac referință la al (1) din noul articol 123¹ din CP, care stipulează în mod expres „persoanele cu funcții de jurat în sistemul judiciar al unui stat străin”. Prevederile privind corupția în sectorul public se aplică, prin urmare, și acestor persoane (vezi recomandarea ii de mai sus).
20. GRECO indică faptul că jurații străini au fost desemnați în mod expres drept autori potențiali ai infracțiunilor de corupție în sectorul public, iar arbitrii, drept autori potențiali ai infracțiunilor de corupție în sectorul privat. GRECO regretă că definiția nouă a infracțiunilor de corupție în sectorul privat nu stipulează în mod explicit că include și arbitrii străini, dar acceptă explicația autorităților că, în conformitate cu nota explicativă la Legea nr. 78, arbitrii străini sunt de asemenea vizați de aceste infracțiuni. În cele din urmă, GRECO notează că infracțiunile conțin elementele stipulate în articolul 2 din Protocolul adițional la Convenția penală privind corupția.
21. GRECO concluzionează că recomandarea iii a fost implementată în mod satisfăcător.
- Recomandarea iv.
22. *GRECO a recomandat de a alinia într-o mod coerent incriminările actelor de corupție din sectorul public din articolele 324 și 325 Cod Penal la prevederile articolelor 2 și 3 din Convenția penală privind corupția, pentru a se asigura, că aceste dispoziții includ fără nici o îndoială posibilă: a) faptul de a solicita, primi și accepta atât avantaje materiale cât și imateriale; b) actele de corupție comise printr-un intermediar sau în beneficiul unui terț; și c) toate cazurile în care un agent public îndeplinește sau se abține de a executa un act în exercițiul funcției, indiferent dacă acest act face sau nu parte din competența oficială a agentului public.*
23. Autoritățile din Republica Moldova declară că prin Legea nr. 78 din 12 aprilie 2012 au fost modificate prevederile privind corupția activă și pasivă în sectorul public. Prevederile principale ale articolele 324 și 325 din CP au următorul conținut în noua redacție:

Articolul 324 al CP: Coruperea pasivă

(1) Pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de către o persoană publică sau de către o persoană publică străină de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, sau acceptarea ofertei ori promisiunii acestora pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani cu amendă în mărime de la 1000 la 3000 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani. (...)

Articolul 325 al CP: Coruperea activă

(1) Promisiunea, oferirea sau darea, personal sau prin mijlocitor, unei persoane publice sau unei persoane publice străine de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru aceasta sau pentru o altă persoană, pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia se pedepsește cu închisoare de până la 6 ani cu amendă în mărime de la 1000 la 3000 unități convenționale, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 2000 la 4000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate. (...)

24. GRECO notează că prevederile privind coruperea activă și pasivă în sectorul public au fost modificate din câteva puncte de vedere. În particular, s-a precizat că diferitele forme de comportament coruptiv² se referă la un orice tip de avantaj (indiferent de caracterul său material sau nematerial); că infracțiunile de corupție pot fi comise printr-un intermediar sau în beneficiul unei părți terțe; și că sunt incriminate toate cazurile când un agent public acționează sau se abține de a executa un act în exercițiul funcției indiferent dacă acest act este sau nu de domeniul său de competențe, precum se cerea pînă la modificarea legislației.
25. GRECO concluzionează că recomandarea iv a fost implementată în mod satisfăcător.
- Recomandarea v.
26. GRECO a recomandat de a aduce în conformitate cu articolele 7 și 8 din Convenția penală privind corupția (STE 173) incriminările corupției din sectorul privat cuprinse în articolele 333 și 334 din Codul penal, anume cele referitoare la categoriile de persoane vizate, diferitele forme ale actelor de corupție, la comiterea indirectă a infracțiunii cît și implicarea unor terți beneficiari.
27. Autoritățile afirmă că prevederile privind coruperea activă și pasivă în sectorul privat au fost modificate prin Legea nr. 78 din 12 aprilie 2012 (vezi textele articolelor 333 și 334 din CP, în redacția nouă, sub recomandarea iii de mai sus).
28. GRECO a remarcat că în rezultatul reformei legislative din 2012, categoriile de persoane incluse în dispozițiile privind corupția în sectorul privat nu mai sunt limitate la cele „responsabile” pentru o afacere, organizație socială sau de alt tip, dar include manageri și „orice persoană angajată în cadrul acestei organizații”, după cum este prevăzut în articolele 7 și 8 ale Convenției penale privind corupția. Potrivit autorităților moldovenești, acest concept nou include de asemenea persoanele care nu au statut de angajat sau care nu lucrează permanent pentru o organizație, ca de exemplu, avocații, consultanții, agenții de vânzări, etc., dar care pot antrena răspunderea întreprinderii. Mai mult ca atât, articolele 333 și 334 ale CP au fost modificate pentru a include diferite forme de comportament corupt (în particular, au fost completate cu faptul de a pretinde sau accepta orice avantaj, cît și oferirea sau acceptarea promisiunii unui avantaj), pentru a cuprinde toate cazurile când un manager sau persoana care lucrează pentru o entitate privată execută sau se eschivează de la efectuarea unei acțiuni în exercitarea funcției sale (indiferent de faptul dacă această acțiune intră sau nu în cîmpul său de competențe) și pentru a include

² În ceea ce privește interpretarea termenilor utilizați în legislația moldovenească pentru a defini diferite forme de comportament corupt – care nu au fost incluse în recomandare și nu sunt abordate de către reformă, vezi paragraful 55 din Raportul de Evaluare.

cazurile, când infracțiunile de corupție sunt comise prin intermediari sau în avantajul unei persoane terțe.

29. GRECO concluzionează că recomandarea iv a fost implementată în mod satisfăcător.

Recomandarea vi.

30. *GRECO a recomandat: i) de a incrimina traficul de influență activ ca o infracțiune principală; și (ii) de a aduce în conformitate cu exigențele art.12 din Convenția Penală privind corupția (STE 173) incriminarea traficului de influență pasiv, anume în ce privește categoriile de persoane vizate și diferitele forme ale actelor de trafic de influență.*

31. Autoritățile menționează că prin Legea nr. 245 din 2 decembrie 2011 a fost modificat articolul 326 din CP privind traficul de influență. În particular, a fost introdus alineatul (1¹) pentru a incrimina traficul activ de influență, iar al. (1) privind traficul pasiv de influență a fost armonizat cu cerințele articolului 12 din Convenția Penală privind Corupția. Aceste două alineate ale articolului 326 din CP au următoarea formulare:

Articolul 326 al CP: Traficul de influență

(1) Pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de bani, titluri de valoare, servicii, privilegii, alte bunuri sau avantaje, pentru sine sau pentru o altă persoană, de către o persoană care are influență sau care susține că are influență asupra unei persoane publice, persoane cu funcție de demnitate publică, persoane publice străine, funcționar internațional, pentru a-l face să îndeplinească sau nu ori să întârzie sau să grăbească îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale, indiferent dacă asemenea acțiuni au fost sau nu săvârșite,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 1500 unități convenționale sau cu închisoare de până la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 2000 la 4000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

(1¹) Promisiunea, oferirea sau darea unei persoane, personal sau prin mijlocitor, de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje enumerate la alin. (1), pentru aceasta sau pentru o altă persoană, când respectiva persoană are sau susține că are o influență asupra unei persoane publice, persoane cu funcție de demnitate publică, persoane publice străine, funcționar internațional, în scopul indicat la alin. (1),

se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 1500 unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 2000 la 4000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate. (...)

32. GRECO ia act de informația primită, care indică că traficul activ de influență a fost incriminat și că prevederile privind traficul pasiv de influență au fost modificate. În particular, ca urmare a reformei din 2012, prevederile articolului 326 din CP se aplică față de toți agenții publici naționali, străini și internaționali, precum și față de funcționarii internaționali (persoana cu funcție de răspundere, persoana publică și persoana cu funcție de demnitate publică, persoană publică străină sau funcționari internaționali). Prevederile includ diferite forme de trafic de influență (pretinderea, acceptarea, primirea, oferirea sau darea de avantaje) și acoperă toate cazurile ce implică îndeplinirea sau abținerea de la executarea unui act de către un agent public în exercițiul funcției (indiferent de faptul dacă acest act este sau nu de competența sa).

33. GRECO concluzionează că recomandarea vi a fost implementată în mod satisfăcător.

Recomandarea vii.

34. *GRECO a recomandat de a analiza și revizui în consecință absolvirea automată și obligatoriu totală de pedeapsa numită autorilor actelor de corupție activă în sectorul public și cel privat când ei dau dovadă de un „regret real”.*
35. Autoritățile au raportat că în septembrie 2010 a fost instituit un grup de lucru, care a avut sarcina să elaboreze un proiect de lege de modificare a CP în conformitate cu recomandările GRECO. Pe parcursul mai multor întruniri de lucru au avut loc discuții îndelungate cu privire la așa zisa „căință sinceră”. Grupul de lucru (format, printre altele, din reprezentanți ai Ministerului Justiției, sistemului judiciar și ai procuraturii, inclusiv ai Ministerului de Interne, Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, Procuraturii Anticorupție) a propus ca prevederile privind „căința sinceră” să fie abrogate sau modificate, spre exemplu, stabilind o anumită perioadă de timp de la comiterea infracțiunii în care corupătorul poate să se autodenunțe.
36. Cu toate acestea, propunerile grupului de lucru cu privire la proiectul de lege menționat au fost respinse pe parcursul discuțiilor publice ulterioare. Diverse organe de urmărire penală și judiciare au invocat mai multe argumente împotriva abrogării sau modificării prevederilor relevante (al. (4) din art. 325, al. (4) din art. 334 CP). Printre altele, aceștia au subliniat, că reforma dată va fi în contradicție cu principiul general stabilit prin articolul 57 din CP, conform căruia infractorii sunt încurajați să se căiască, garantându-i-se liberarea de răspundere penală în anumite situații (mai mult ca atât, „căința sinceră” și autodenunțul sunt enumerate ca circumstanțe atenuate în articolul 76 din CP). Apoi, propunerea de suprimare a caracterului automat al aplicării mijlocului de apărare „căința sinceră” (prin stipularea că corupătorul „ar putea fi” liberat de răspundere penală) a fost de asemenea respinsă din motivul că în acest caz ar lipsi niște criterii suficient de exacte pentru a determina în ce cazuri acest mijloc de apărare ar putea fi aplicat. Hotărârile judecătorești ar putea fi neuniforme, deoarece marja de discreție este prea vastă și vagă. În cele din urmă, autoritățile precizează că în prezent o persoană acuzată de luare de mită are dreptul să conteste la procurorul ierarhic superior sau în instanța de judecată oricare decizie de liberare de pedeapsă a corupătorului, care ar putea fi urmată de modificarea acestei decizii.
37. GRECO ia act de informația primită precum că legislația cu privire la mijlocul de apărare specială prevăzut în al. (4) art. 325 și al. (4) art. 334 CP a fost examinată de către grupul de lucru responsabil pentru elaborarea proiectului de lege de modificare a CP conform recomandărilor GRECO; însă propunerile acestui grup de a abroga sau modifica prevederile sus menționate au fost respinse pe parcursul dezbaterilor publice cu privire la proiectul de lege. GRECO înțelege că decizia procurorului de a aplica apărarea poate fi contestată, și în astfel de cazuri, se va examina problema dacă condițiile respective au fost îndeplinite. Cu toate acestea, GRECO reiterează îndoielile sale referitoare la liberarea automată, totală și obligatorie, după cum este menționat în Raportul de Evaluare. Dacă condițiile pentru acest mijloc de apărare au fost îndeplinite, persoana care oferă mită va fi pe deplin liberată de responsabilitate, indiferent de circumstanțele concrete ale cazului. GRECO ia act de preocupările autorităților în referire la o eventuală modificare, care ar putea oferi o marjă de discreție autorității competente în luarea deciziei dacă corupătorul trebuie să fie liberat de răspundere penală (anume în ceea ce privește stabilirea unor criterii suficient de precise pentru luarea unei decizii), dar este convins că o soluție potrivită poate fi găsită în lumina faptului că astfel de reguli există în alte țări. GRECO îndeamnă autoritățile să continue eforturile lor de revizuire a caracterului automat și obligatoriu total de liberare de răspundere penală, în conformitate cu recomandarea dată.
38. GRECO concluzionează că recomandarea vii a fost parțial implementată.

Recomandarea viii.

39. *GRECO a recomandat de a lua măsuri suplimentare (acțiuni de formare specializate, circulare și alte inițiative de sensibilizare) pentru a asigura utilizarea pe deplin în practică a dispozițiilor penale referitoare la infracțiunile de corupție și traficului de influență.*
40. Autoritățile indică că la 15 octombrie 2012, Institutul Național de Justiție (INJ) a organizat un seminar cu tematica „Infracțiuni contra bunei desfășurări a activității în sfera publică” (noul titlu al capitolului din Codul penal în referire la infracțiunile de corupție în sectorul public), la care au participat 16 procurori și 10 judecători. Acest seminar s-a concentrat în particular asupra modificărilor introduse în CP cu privire la infracțiunile de corupție și traficul de influență. De asemenea, autoritățile se referă la studiul din decembrie 2012 menționat mai sus³ “Subiectul infracțiunilor prevăzute în capitolele XV și XVI din Partea Specială a Codului Penal”, care a fost transmis Procuraturii Anticorupție și subdiviziunilor sale teritoriale, precum și informați toți procurorii.
41. Autoritățile au adăugat că din cauza unei perioade de timp foarte scurte de la introducerea modificărilor în CP, se preconizează în viitor organizarea altor cursuri de instruire, cât și alte măsuri de informare a ofițerilor de urmărire penală, procurorilor și judecătorilor. Astfel, programul de instruire pentru procurori și judecători pentru anul 2013 (aprobat de către Consiliul INJ la 20 august 2012 ca urmare a propunerilor făcute de Consiliul Superior al Procurorilor și Consiliul Superior al Magistraturii) include un curs de instruire de două zile pentru 200 de procurori și 100 de judecători cu tema „Urmărirea penală și judecarea cazurilor de corupție și a altor infracțiuni conexe”.⁴
42. GRECO notează că un seminar cu privire la modificările recente ale dispozițiilor din CP în ceea ce privește corupția, a avut loc cu participarea a 26 de judecători și procurori, și sunt planificate alte cursuri de instruire și măsuri de informare. GRECO îndeamnă autoritățile să ducă la bun sfârșit aceste proiecte și să continue eforturile lor în punerea în practică a prevederilor privind corupția, deoarece implementarea acestora este de o importanță majoră.
43. GRECO concluzionează că recomandarea viii a fost parțial implementată.

Tema II: Transparența Finanțării Partidelor Politice

44. În Raportul de Evaluare, GRECO a adresat nouă recomandări pentru Republica Moldova cu referire la Tema II. Conformitatea cu aceste recomandări este analizată în cele ce urmează
45. Autoritățile din Republica Moldova declară că în noiembrie 2011, Comisia Electorală Centrală (CEC) a creat un grup de lucru responsabil pentru elaborarea modificărilor la legislația cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, care, *inter alia*, avea drept obiectiv implementarea recomandărilor GRECO. Acest grup de lucru a fost format din reprezentanți ai CEC, Ministerului Justiției, Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, Ministerului Finanțelor, Inspectoratului Fiscal și Curții de Conturi, șeful delegației Republicii

³ Vezi recomandarea i de mai sus.

⁴ Autoritățile menționează că aceste cursuri de instruire vor avea loc în perioada 20-22 mai și 11-13 iunie 2013.

Moldova la GRECO, și reprezentanți ai partidelor din Parlament, organizațiilor non-guvernamentale și a unui număr de organizații internaționale. Acesta a pregătit proiectul Legii „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, care are drept scop amendarea a opt acte legislative, și anume Codul Electoral (CE), Legea privind partidele politice (LPP), Codul Penal (CP), Codul de Procedură Penală, Codul Contravențional, Codul Audiovizualului, Codul Fiscal și Legea privind Curtea de Conturi. Proiectul de lege a fost supus dezbaterilor publice și vor fi transmise în curând Guvernului spre aprobare înainte de a fi prezentate în Parlament. Autoritățile adaugă că în februarie 2012, Parlamentul a aprobat Planul de acțiuni pentru anii 2012-2013 pentru implementarea Strategiei Naționale Anticorupție pentru anii 2011-2015, care prevede, la fel, elaborarea măsurilor necesare pentru implementarea recomandărilor GRECO.

Recomandarea i.

46. *GRECO a recomandat ca rapoartele financiare anuale ale partidelor politice, care sunt publicate și depuse la autoritățile de control, să includă informații mai precise, garantând o vedere de ansamblu completă a patrimoniului său, a veniturilor și cheltuielilor.*
47. Autoritățile menționează că în conformitate cu articolul 29, al. (4) din LPP, după cum este stabilit în proiectul de lege sus-menționat, CEC – al cărui rol de supraveghere în probleme de finanțare politică se consolidează (vezi recomandarea viii) – va pregăti formulare standard ale rapoartelor financiare anuale pentru partidele politice, care vor include cel puțin informații referitor la bunurile și veniturile partidelor grupate pe categorii, informații cu privire la toate donațiile primite de un partid, indicând sumele și numele donatorilor, și cele privind obligațiunile financiare și cheltuielile partidelor divizate în cheltuieli operaționale și cheltuieli suportate pentru gestionarea bunurilor (această listă nu este exhaustivă). Autoritățile adaugă că formularele vor fi întocmite de către CEC de comun acord cu Ministerul Finanțelor, luând în considerare că acestea trebuie să reflecte trăsăturile specifice ale finanțării partidului și, în același timp, să îndeplinească cerințele standardelor generale de contabilitate. În particular, Legea Contabilității⁵ cere transmiterea împreună cu raportul financiar a unei note explicative, care include informații mai detaliate. Având în vedere că raportul financiar al partidului politic descrie bunurile materiale, veniturile, cheltuielile, obligațiile financiare, etc. pe categorii, nota explicativă va oferi detalii individuale.
48. În conformitate cu articolul 29, al. 2 din LPP, după cum prevede proiectul de lege, CEC va fi solicitată să verifice și să examineze în detalii rapoartele financiare prezentate de către partide. Autoritățile stipulează că acest control se extinde și asupra informațiilor conținute în nota explicativă la raportul financiar, a cărui parte integră se consideră. Suplimentar, în decurs de două săptămâni de la primirea și acceptarea rapoartelor financiare ale partidelor, CEC va publica informații cu privire la veniturile și cheltuielile acestora, conform rapoartelor, inclusiv identitatea donatorilor, cât și un rezumat al constatărilor și concluziilor auditorilor.
49. GRECO ia act de modificările propuse la LPP, ce determină în mod expres conținutul minim al rapoartelor financiare ale partidelor politice ce trebuie prezentate autorităților de control (CEC și în unele cazuri, Curtea de Conturi) și ulterior publicate. În particular, proiectul de lege cere ca toate bunurile, veniturile, obligațiile financiare și cheltuielile partidului să fie descrise în mod individual. GRECO consideră că modificările propuse se încadrează în direcția recomandată.
50. GRECO concluzionează că recomandarea i a fost parțial implementată.

⁵Legea nr. 113 din 27 aprilie 2007.

Recomandarea ii.

51. *GRECO a recomandat de a cere ca toate donațiile primite de către partidele politice în afara campaniei electorale și care depășesc o anumită sumă, cât și identitatea donatorilor corespunzători, să fie comunicate autorităților de control și publicate.*
52. Autoritățile menționează că în conformitate cu articolul 29, al. 4 din LPP, după cum este stipulat în proiectul de lege, rapoartele financiare ale partidelor politice trebuie să conțină informații detaliate cu privire la toate donațiile primite, inclusiv valoarea fiecărei donații și identitatea tuturor donatorilor (numele și prenumele sau denumirea întreprinderii, pentru o persoană juridică, forma de organizare, adresa juridică sau cea de reședință, profesia, locul de muncă sau tipul activității). Proiectul de lege cere ca rapoartele financiare ce conțin aceste informații despre donații și donatori să fie prezentate CEC, care le va verifica și le va publica pe pagina sa web, și posibil pe pagina electronică a partidului (alineatele 1- 3, articolul 29 din LPP, în noua redacție).
53. GRECO ia act de acest proiect de modificări, care, în caz de adoptare, va depăși chiar cerințele recomandărilor, deoarece acestea stipulează dezvăluirea informațiilor detaliate cu privire la toate donațiile primite de un partid (și nu doar donațiile care depășesc o anumită sumă de bani).
54. GRECO concluzionează că recomandarea ii a fost parțial implementată.

Recomandarea iii.

55. *GRECO a recomandat de a lua măsuri adecvate pentru limitarea riscurilor ca cotizațiile de membru percepute de partide să nu fie folosite pentru ocolirea regulilor de transparentă, care se aplică donațiilor.*
56. Autoritățile din Republica Moldova au indicat că prevederile modificate cu privire la donații (vezi articolul 26 din LPP, după cum este stipulat în proiectul de lege) stabilesc o distincție între cotizațiile de membru și donații (alineatul 1). Cu toate acestea, atunci când donatorul este membru de partid se sumează cotizațiile de membru achitate de acesta pentru a calcula dacă donatorul a depășit sau nu suma maximă pe care e în drept să o verse partidelor politice pe parcursul unui an, anume o sumă echivalentă cu 20 de salarii medii lunare pe economia națională. În proiectul de lege, donațiile și cotizațiile trebuie să fie înregistrate separat în conturile partidului și în rapoartele financiare (vezi al. 4). Autoritățile adaugă că cotizațiile și donațiile trebuie să fie indicate separat pentru a dovedi, că prevederile cu privire la suma maximă care poate fi donată au fost respectate și pentru a preveni disimularea sumelor mai mari de donații sub formă de cotizații.
57. GRECO consideră că noua dispoziție din proiectul de lege, și anume, înregistrarea separată a donațiilor și cotizațiilor în conturile partidului și în rapoartele sale financiare ar putea ajuta la limitarea riscului ca partidele să folosească cotizațiile primite de la membri pentru a evita regulile de transparentă aplicabile pentru donații. De asemenea, GRECO salută faptul că conform proiectului de lege cotizațiile achitate de către un membru al partidului politic sunt luate în considerare la calcularea limitei maxime anuale, pe care e în drept să o verse partidelor politice pe parcursul unui an și că suma contribuțiilor maxime urmează a fi redusă considerabil în comparație cu cea stipulată în versiunea curentă a LPP (de la 500 de salarii medii lunare până la 20 de salarii medii lunare).
58. GRECO concluzionează că recomandarea iii a fost parțial implementată.

Recomandarea iv.

59. *GRECO a recomandat de a lua măsurile adecvate pentru (i) a se asigura că toate donațiile în natură și serviciile prestate în condiții avantajoase partidelor politice și candidaților la alegeri să fie identificate într-un mod convenit și să fie contabilizate în mod complet, la valoarea lor de piață, atât în rapoartele anuale ale partidelor cât și în rapoartele pe finanțarea campaniilor electorale; și (ii) a clarifica situația legală a împrumuturilor.*
60. În ceea ce privește prima parte a recomandării, autoritățile moldovenești menționează că, în primul rând, proiectul de lege include modificarea noțiunii de donație definită în al.(1) articolul 26 din LPP. Conform noțiunii date o donație va include – suplimentar la donațiile financiare – donații în formă de bunuri imobiliare și mobiliare, servicii oferite gratis sau în condiții avantajoase în comparație cu prețurile de piață, cheltuieli pentru bunuri și servicii utilizate de un partid politic (vezi litera b) din acest alineat). Aceste tipuri de donații trebuie să fie înregistrate în conturile partidului la valoarea lor de piață și supuse limitei pentru donații. În al doilea rând, în ceea ce privește campaniile electorale, autoritățile fac referință la noul articol 38¹ al CE, modificat în proiectul de lege, care descrie informațiile pe care concurenții electorali trebuie să le includă în rapoartele financiare prezentate CEC o dată la două săptămâni pe parcursul campaniei electorale. Concurenții electorali trebuie să specifice în rapoartele lor, printre altele, natura și valoarea fiecărei donații, fie că sunt sume de bani, mărfuri, bunuri, obiecte, lucrări sau servicii (vezi al. (1) lit. b) al acestui articol). Exactitatea datelor și a prețurilor vor fi verificate de către CEC. Comisia Electorală Centrală va dispune de dreptul de a solicita, la necesitate, informații suplimentare cu privire la valoarea și originea oricărui vărsământ, făcut în contul concurentului electoral (vezi al. (6) al aceluiași articol). Autoritățile adaugă că obligațiile sus-menționate cad sub incidența cadrului legal, bine dezvoltat din Legea contabilității, care reglementează contabilizarea și evaluarea economică a tranzacțiilor (inclusiv donațiile și serviciile oferite în natură, etc.) cât și justificarea înscrurilor contabile.
61. În ceea ce privește partea a doua a recomandării, autoritățile declară, în primul rând, că în conformitate cu articolul 29, al. (4), litera c) din LPP, după cum este stabilit în proiectul de lege, partidele politice sunt obligate să includă în rapoartele lor financiare anuale informații despre obligațiile lor financiare și cheltuieli, care includ, astfel, împrumuturile oferite acestora. Autoritățile adaugă că în conformitate cu Legea contabilității obligațiile financiare, și prin urmare și împrumuturile, trebuie să fie descrise individual în nota explicativă la raportul financiar. Apoi, autoritățile se referă la noul articol 38¹ din CE, propus în proiectul de lege, care obligă concurenții electorali să includă în rapoartele financiare ale campaniei electorale informații referitor la suma datoriilor, numerele actelor financiare și alte informații relevante (vezi al. (1), litera f).
62. GRECO notează că proiectul de lege conține prevederi cu privire la înregistrarea donațiilor, oferite în natură sau în condiții avantajoase, a obligațiilor financiare – inclusiv împrumuturile – în rapoartele financiare ale partidelor politice și ale concurenților electorali. GRECO este de părere, că modificările propuse sunt în conformitate cu recomandarea.
63. GRECO concluzionează că recomandarea iv a fost parțial implementată.

Recomandarea v.

64. *GRECO a recomandat de a favoriza recurgerea la modalități de vărsăminte a donațiilor pentru partidele politice și a cheltuielilor înfăptuite de acestea, utilizându-se în principiu sistemul bancar pentru a asigura trasabilitatea.*

65. Autoritățile indică că în conformitate cu modificările articolului 26 LPP, propuse în proiectul de lege, partidelor politice sunt obligate să deschidă un cont bancar special pentru contribuțiile bănești și cotizațiile de membru (vezi al. (8) al acestui articol). Conform dispozițiilor noului alineat (2) al aceluiași articol, donațiile în bani trebuie să fie efectuate prin intermediul sistemului bancar folosind diverse mijloace moderne și accesibile de plată (card bancar, transfer direct, etc.). Dacă un donator nu are cont bancar, el va putea vărsa suma în numerar în contul partidului, însă donatorul va trebui să semneze o declarație pe propria răspundere ce confirmă că a făcut donația respectivă. Aceste documente trebuie să fie atașate la documentele justificative ale rapoartelor contabile ale partidului în cauză. Autoritățile adaugă că în ce privește finanțarea campaniei electorale, articolul 38 din CE în redacția proiectului de lege obligă concurenții electorali să completeze un formular indicând donațiile în numerar primite de la persoane fizice (vezi al.(1), litera f) al articolului menționat). Astfel de donații trebuie totuși vărsate în contul bancar electoral, iar formularul trebuie să fie inclus în pachetul de documente contabile justificative.
66. În ceea ce privește cheltuielile partidelor politice, autoritățile subliniază că aceste cheltuieli sunt ușor de trasat, deoarece în noua redacție a legii, toate încasările sunt acumulate în contul bancar și trebuie prezentate acte justificative pentru toate retragerile în numerar. Aceștia menționează că Hotărârea Guvernului nr. 191 of 6 martie 2001 „Cu privire la implementarea instrumentelor bancare” recomandă ca toate entitățile din sectorul privat să folosească diverse instrumente de plată, evitând plățile în numerar.
67. GRECO notează că proiectul de lege prevede recurgerea la modalități de vărsăminte a donațiilor pentru partidele politice prin intermediul sistemului bancar, și că proiectul favorizează – în comun cu cadrul de reglementare existent – folosirea sistemului bancar pentru orice cheltuieli suportate de partide. GRECO consideră că modificările propuse sunt în conformitate cu recomandarea.
68. GRECO concluzionează că recomandarea v a fost parțial implementată.

Recomandarea vi.

69. *GRECO a recomandat de a explora posibilitățile de consolidare a rapoartelor anuale ale partidelor politice și a rapoartelor lor privind finanțarea campaniilor electorale, în vederea includerii entităților ce le sunt direct sau indirect afiliate sau care le sunt într-un alt mod sub control.*
70. În ceea ce privește rapoartele financiare, autoritățile indică că articolul 38 din CE, în redacția proiectului de lege, obligă concurenții electorali (anume, partidele politice) să includă în rapoartele lor financiare informații contabile complete despre persoanele juridice, fondate de către partid sau care este controlată de acesta (al. (1), litera g) al articolului dat). Autoritățile precizează, că conceptul „persoană juridică controlată de partid” va fi explicat în detalii de către CEC în formulare și alte documente (de ex., ghiduri și directive). În cazul rapoartelor financiare anuale ale partidelor politice, autoritățile reiterează că conform articolului 29, al. (4) din LPP în redacția proiectului legii, CEC trebuie să elaboreze formularele pentru rapoartele financiare anuale, care trebuie să conțină anumite tipuri de informații prevăzute în lege. În același timp, lista de informații cerute nu este exhaustivă și poate fi completată de CEC, când aceasta pregătește formularele date (împreună cu Ministerul Finanțelor), în particular pentru a include informațiile despre entitățile asociate partidelor.

71. GRECO ia act de informațiile furnizate. Se pare că proiectul de lege ia parțial în considerare cerințele recomandării prin obligarea concurenților electorali (anume, partidele politice) să includă în rapoartele lor financiare (adică în conturile electorale) informații despre persoanele juridice fondate sau controlate de partidul în cauză. În cazul rapoartelor financiare anuale ale partidelor, unica posibilitate a CEC (și Ministerul Finanțelor) de a lua aceste entități în considerare la elaborarea formelor standard, nu pare a răspunde condițiilor recomandării.
72. GRECO concluzionează că recomandarea vi a fost parțial implementată.
- Recomandarea vii.
73. *GRECO a recomandat de a introduce unui audit independent al conturilor partidelor, petrecut de către experți autorizați.*
74. Autoritățile subliniază faptul că în conformitate cu articolul 31 din LPP în redacția proiectului de lege (intitulat „Auditul și verificarea rapoartelor financiare ale partidelor politice”), partidele politice ale căror venituri sau cheltuieli anuale depășesc 1 milion de MDL (aproximativ €63,000) sunt obligate de a fi supuse unui audit extern cel puțin o dată la trei ani, care va fi organizat în conformitate cu cerințele legii interne și ale standardelor naționale și internaționale de audit. Raportul de audit va fi transmis CEC, iar dacă partidul a primit subvenții din bugetul de stat, raportul va fi transmis și Curții de Conturi. În ceea ce privește frecvența auditului, autoritățile stipulează că entitățile legale private din Moldova nu sunt obligate să facă un audit extern în fiecare an, iar raportul de audit poate fi efectuat pentru o perioadă concretă de timp. S-a considerat oportun de a stabili o periodicitate de trei ani pentru partidele politice.
75. Auditorul ales de către partid nu poate fi membru de partid și nici candidat pe listele partidului politic în ultimii cinci ani. Auditorul va confirma în scris că este la curent cu legislația relevantă despre finanțarea partidelor politice. Autoritățile adaugă că Legea nr. 61-XVI din 16 martie 2008 reglementează detaliat activitatea de audit și cea a auditorilor, care trebuie să fie experți autorizați. Conform proiectului de lege, CEC va oferi auditorilor formulare speciale însoțite de linii directorii, ce conțin informațiile necesare pentru verificarea conformității rapoartelor financiare cu legislația cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale (inclusiv scopul precis al unui audit, structura raportului de audit, factorii de risc cu privire la donații și cheltuieli, etc.). În conformitate cu articolul 29, al. (3) din LPP în redacția proiectului de lege, concluziile auditului extern vor fi publicate pe pagina web a CEC și pe pagina web a partidului în cauză.
76. GRECO constată că proiectul de lege prevede introducerea unui audit extern obligatoriu a rapoartelor financiare ale partidelor, cu excepția partidelor ale căror volume de tranzacții rămân sub nivelul unui anumit plafon. GRECO consideră că modificările propuse sunt în conformitate cu cerințele recomandării. Cu toate acestea, GRECO notează că auditul este solicitat doar o dată la trei ani și încurajează autoritățile să examineze posibilitatea unei perioade mai scurte pentru un audit.
77. GRECO concluzionează că recomandarea vii a fost parțial implementată.
- Recomandarea viii.
78. *GRECO a recomandat de a acorda un mandat, cât și împuterniciri adecvate și resurse suficiente unui organ central independent, asistat, după caz, de alte autorități, pentru a-i permite*

exercitarea unui control eficient, de a ancheta și a asigura punerea în aplicare a reglementării finanțării politice.

79. Autoritățile indică că proiectul de lege completează articolul 22, al. (2) din CE pentru a încredința CEC un mandat de "organ independent responsabil de supravegherea și monitorizarea finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale"⁶⁶. Se prevede de asemenea ca CEC să fie investită cu împuterniciri de monitorizare și verificare: va colecta și analiza rapoartele financiare anuale și rapoartele de audit ale partidelor politice cât și rapoartele financiare, prezentate de concurenții electorali; va asigura publicarea rapoartelor date; va avea dreptul să acceseze informațiile deținute de către autoritățile publice și registrele de stat, inclusiv datele cu caracter personal (toate autoritățile publice au baze de date specifice, pe care CEC le poate accesa direct fără asistența autorităților în cauză); și să exercite alte funcții de monitorizare și supraveghere atribuite acesteia prin CE și LPP. Conform proiectului de lege CEC va putea aplica sancțiunile prevăzute în CE și LPP, cât și să sesizeze autorităților relevante, dacă încălcările sunt calificate drept contravenții, încălcări fiscale sau infracțiuni. În mod mai special, în anumite circumstanțe, CEC poate avertiza concurenții electorali, poate să-i lipsească de subvențiile din bugetul de stat sau să ceară radierea lor din campania electorală de către Curtea de Apel. De asemenea, CEC poate emite somații în adresa partidelor politice, care au încălcat regulile cu privire la donații; aceasta are autoritatea de a constata o contravenție, comisă de către partidele politice sau concurenții electorali (prin redactarea unor procese-verbale de contravenție, transmise apoi instanței de judecată spre examinare și luarea deciziei), dacă ea constată prezența unor elemente constitutive ale infracțiunii, are obligația de a sesiza organul de urmărire penală.
80. În ceea ce privește resursele disponibile pentru CEC pentru a-i permite să-și exercite funcțiile de supraveghere și control, descrise mai sus, în conformitate cu modificările propuse în proiectul de lege la articolele 23 și 24 din CE, CEC este autorizată să aprobe structura și numărul de personal necesar pentru exercitarea funcțiilor. CEC își are bugetul său propriu, pe care îl planifică independent în baza unor cheltuieli estimative și care este aprobat de către Parlament. Guvernul doar va aviza bugetul propus.
81. GRECO constată că proiectul de lege pune în sarcina CEC nu doar supravegherea finanțării campaniilor electorale, dar și a partidelor politice în general și îi conferă împuterniciri noi pentru a îndeplini funcția dată, inclusiv dreptul de a aplica anumite sancțiuni partidelor politice și concurenților electorali, dacă au încălcat regulile relevante. Prin urmare, se pare că proiectul de lege răspunde uneia din cele mai majore preocupări exprimate în raportul de evaluare, și anume majorarea numărului de organe, responsabile de supravegherea finanțării politice, deoarece unele entități aparținând puterii executive, nu pot fi considerate ca fiind independente. Ținând cont de faptul că în conformitate cu proiectul de lege, CEC primește informații financiare de la partide și concurenți electorali, precum și de la alte autorități de stat, și prin urmare, dispune de o viziune generală asupra diverselor aspecte ale finanțelor politice, și dat fiind faptul că CEC oferă mai multe garanții statutare de independență stabilite prin lege, decât alte organe, precum Inspectoratul Fiscal al Ministerului Finanțelor, GRECO salută această abordare. În conformitate cu proiectul de lege, CEC va avea propriul buget, elaborat de ea înseși, GRECO este convins că urmare a acestei reforme, CEC va dispune de resurse umane și financiare suficiente pentru a exercita un control substanțial, într-un mod pro-activ și eficient a diferitor rapoarte financiare prezentate.
82. GRECO concluzionează că recomandarea viii a fost parțial implementată.

⁶⁶ Vezi articolul 30, al. (1) din LPP după cum este stipulat în proiectul de lege.

Recomandarea ix.

83. GRECO a recomandat a face ca (i) toate încălcările regulilor de finanțare generală a partidelor politice și a campaniilor electorale să fie clar definite și însoțite de sancțiuni eficiente, proporționale și descurajatoare – și care ar putea, după caz, fi aplicate după validarea alegerilor de către Curtea Constituțională; și că (ii) termenele de prescripție aplicabile la aceste contravenții să fie suficient de lungi pentru a permite autorităților competente să petreacă un control eficient al finanțării politice.
84. În primul rând, autoritățile raportează că prin proiectul de lege a fost completată LPP cu un nou capitol VII¹ intitulat „Răspunderea pentru încălcări vizând finanțarea partidelor politice”. În conformitate cu proiectul de lege, articolul 31¹ din LPP definește penalitățile aplicate pentru încălcarea regulilor cu privire la donații, iar articolul 31² definește aceste sancțiuni pentru încălcarea regulilor cu privire la managementul financiar. Dacă partidul a primit donații prin încălcarea regulilor stipulate în articolul 26 din LPP (de exemplu, depășind plafonul legal stabilit pentru donații), CEC va emite o somație scrisă, prin care va cere partidului lichidarea în termen de trei zile a încălcării și informarea CEC despre măsurile luate. Neexecutarea somației este sancționată în conformitate cu normele Codului Contravențional. Dacă astfel de încălcări și penalități se repetă pe parcursul anului calendaristic, CEC va lua decizia de a priva partidul în cauză de dreptul de a beneficia de subvenții publice pe o perioadă de șase luni. Partidul care încalcă regulile de gestionare financiară stabilite în articolul 31² al LPP, de asemenea va fi sancționat în conformitate cu Codul Contravențional.
85. Autoritățile stipulează de asemenea că proiectul de lege prevede următoarele modificări la Codul Contravențional: în conformitate cu noul articol 48¹ intitulat „Încălcarea legislației cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale” partidul politic care nu prezintă raportul financiar anual în perioada stabilită prin lege și în conformitate cu cerințele formularului standard sau nu prezintă toate informațiile cerute persoana responsabilă va fi sancționată cu o amendă de la 300 la 500 unități convenționale (de la 6,000 la 10,000 MDL sau aproximativ de la 380 la 630 EURO), cu privarea de dreptul de a exercita anumite activități pe o perioadă de la trei la șase luni. Sancțiuni similare sunt aplicate în următoarele cazuri: neprezentarea de către candidații independenți a rapoartelor financiare ale campaniei electorale; încălcarea regulilor cu privire la evidența financiară și managementul proprietăților partidelor politice și a fondurilor electorale, inclusiv neprezentarea datelor de identificare a donatorilor; utilizarea contrar destinației a subvențiilor de stat, alocate partidelor; folosirea ilegală a resurselor publice sau favorizarea, permiterea utilizării ilegale a acestora în campaniile electorale. În cele din urmă, autoritățile se referă la noua versiune a articolului 48 din Codul Contravențional, care stabilește sancțiuni similare în cazul folosirii fondurilor, provenite din surse externe sau nedeclarate pe parcursul alegerilor și a referendumului, a neîndeplinirea prescripțiilor CEC referitoare la trecerea în bugetul de stat a sumelor primite de către candidații electorali în exces față de plafonul stabilit pentru campaniile electorale. În ceea ce privește sumele amenzilor stipulate în proiectul de lege, autoritățile explică că acestea au fost stabilite luând în considerare nivelul de salarizare⁷ și politica din domeniul contravențional și penal din Moldova.
86. În ceea ce privește răspunderea penală, proiectul de lege introduce în Codul penal articolul 181² intitulat „Finanțarea ilegală a partidelor politice și a campaniilor electorale”. Faptul de a falsifica rapoartele financiare ale partidelor politice și/sau rapoartelor cu privire la finanțarea campaniei electorale, ce are drept scop de a substitui sau disimula identitatea donatorilor sau a sumelor de

⁷În 2013, salariul mediu a fost stabilit la nivel de 3,850 MDL (aproximativ 235 Euro), iar salariul minim a fost stabilit în sumă de 1,300 MDL (aproximativ 80 Euro).

bani acumulate sau folosite se va pedepsi cu o amendă de la 200 la 500 de unități convenționale (aproximativ de la 250 la 630 EURO) sau până la 3 ani privațiune de libertate, și în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe o perioadă de până la cinci ani. Sancțiuni similare sunt prevăzute, *inter alia*, pentru obținerea donațiilor prin extorcare sau șantaj (indiferent dacă are dacă are lor pe parcursul campaniilor electorale sau între alegeri), pentru acceptarea de fonduri din partea unei organizații criminale și utilizarea ilegală a resurselor administrative, dacă s-au cauzat daune importante (în cazurile date, se vor aplica amenzi până la 5,000 de unități convenționale sau aproximativ 6,300 Euro).

87. În ceea ce privește partea a doua a recomandării, autoritățile din Republica Moldova indică că Ministerul Justiției a elaborat un proiect de lege privind modificarea Codului Contravențional, care prevede, *inter alia*, extinderea perioadei de prescripție pentru contravenții de la trei la șase luni. Acest proiect de lege este în dezbateri publice.
88. GRECO notează că proiectul de lege include o serie de prevederi noi în referire la sancțiunile contravenționale și penale, care pot fi impuse atât partidelor politice, cât și candidaților electorali pentru încălcarea diferitor reguli de finanțare politică. Se pare, că modificările propuse se încadrează corect în recomandarea propusă (prima parte a recomandării), în special prin definirea încălcărilor regulilor relevante și introducerea unui spectru mai larg de sancțiuni. În ceea ce privește partea a doua a recomandării, GRECO ia act de faptul, că un proiect de lege distinct examinează problema extinderii termenului de prescripție pentru contravenții și îndeamnă autoritățile să accelereze eforturile în domeniul dat pentru adoptarea acestora.
89. GRECO concluzionează că recomandarea ix a fost parțial implementată.

III. CONCLUZII

90. Având în vedere cele descrise mai sus, GRECO concludă că Republica Moldova a implementat în mod satisfăcător șase din cele șaptesprezece recomandări cuprinse în Raportul de Evaluare al celei de a treia rundă. În ceea ce privește Tema I - Incriminări, recomandările i, ii, iii, iv, v și vi au fost implementate în mod satisfăcător, iar recomandările vii și viii au fost parțial implementate. În ceea ce privește Tema II –Transparența finanțării partidelor politice – toate nouă recomandări (de la i la ix) au fost parțial implementate.
91. În ceea ce privește incriminările, au fost depuse eforturi considerabile pentru a îndeplini majoritatea recomandărilor. Noua legislație se aplică deja pentru a extinde domeniul de aplicare al prevederilor privind corupția funcționarilor publici, funcționarilor străini și a funcționarilor organizațiilor internaționale, arbitrilor și juraților străini, precum și persoanelor din sectorul privat. Prevederile privind corupția în sectoarele public și privat și traficul de influență au fost armonizate cu standardele Convenției Penale privind Corupția (ETS 173), *inter alia*, prin incriminarea în mod expres a tuturor formelor de comportament corupt și trafic de influență și prin referirea la orice fel de avantaj care poate fi obiectul unui act de mituire, fie în valoare materială sau nematerială. Traficul activ de influență a fost de asemenea incriminat ca infracțiune principală. În cele din urmă, GRECO salută faptul, că măsuri de formare și sensibilizare pentru autorităților responsabile de aplicarea legislației au fost întreprinse și îndeamnă autoritățile moldovenești să continue eforturile lor, conform planului, pentru a asigura utilizarea deplină în practică a prevederilor legale penale ce se referă la infracțiunile de corupție și trafic de influență. Cu toate acestea, GRECO regretă că nu s-a înregistrat nici un progres substanțial în ceea ce privește liberarea automată de pedeapsă a autorilor actelor de corupție activă, care au denunțat aceste

acte organelor de drept, înainte ca acestea din urmă să cunoască despre aceste infracțiuni. GRECO invită autoritățile să dubleze eforturile în acest domeniu.

92. În ceea ce privește transparența finanțării partidelor politice, GRECO constată cu satisfacție, că Republica Moldova a prezentat un proces de reformare major și holistic, în cadrul căruia aproape toate preocupările exprimate de GRECO în Raportul de Evaluare au fost examinate cu atenție. Dacă va fi adoptat, proiectul de lege cu privire la modificarea și completarea actelor legislative, prezentat de către Comisia Electorală Centrală, ar răspunde în cea mai mare parte acestor preocupări. Cu toate acestea, proiectul de lege nu a fost transmis încă Parlamentului. Autoritățile sunt încurajate să urmeze eforturile laudabile în acest domeniu, pentru a crea o bază legală solidă pentru finanțarea partidelor politice din Republica Moldova. De asemenea, GRECO reiterează apelul pe care l-a făcut autorităților din Republica Moldova în Raportul de Evaluare la runda 3, și anume de a lua măsuri pentru a asigura aplicarea concretă a regulilor existente și celor care urmează a fi adoptate, și anume de a dota mecanismul de supraveghere – care în conformitate cu proiectul de lege va fi dispus Comisiei Electorale Centrale – cu resursele necesare pentru a controla într-un mod substanțial și pro-activ finanțarea campaniilor electorale și a partidelor politice, în general.
93. În baza celor expuse în paragrafele 90 - 92, GRECO constată că Republica Moldova a fost în măsură să demonstreze, că reforme profunde au fost demarate care îi pot permite în următoarele 18 luni să realizeze un nivel suficient de conformare. Astfel, GRECO conchide, că nivelul scăzut de conformitate din prezent nu este „global nesatisfăcător” în sensul art. 31, paragraful 8.3 din Regulamentul intern GRECO și încurajează Republica Moldova să continue eforturile de implementare a recomandărilor restante. GRECO invită șeful delegației moldovenești să prezinte nu mai târziu de 30 septembrie 2014, informații suplimentare privind implementarea recomandărilor vii și viii (Tema I – Incriminări) și a recomandărilor i - ix (Tema II – Transparența finanțării partidelor politice).
94. În cele din urmă, GRECO invită autoritățile moldovenești să autorizeze publicarea raportului dat cât de curând posibil și traducerea acestuia în limba națională.